

Вікторія Анатоліївна ФУРСА,

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри правового забезпечення
господарської діяльності факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6325-0910>;*

Дарья Вікторівна КОРОБЦОВА,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правового забезпечення
господарської діяльності факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2571-8433>*

КЛАСИФІКАЦІЯ АКТУАЛЬНИХ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ

Безпека як категорія, що визначає стан перебування будь-якого об'єкта в реальній дійсності, має кілька аспектів. Наявність багатоаспектного підходу до розглядання категорії «безпека» зумовлена перш за все походженням самого об'єкта (джерелом виникнення), природою суб'єкта, характером і видом його діяльності.

У сучасних кризових умовах функціонування економіки України, значної її тінізації, корумпованості влади, надмірної боргової залежності держави, низької інноваційної й інвестиційної активності та негативних демографічних тенденцій, виникла невідповідність між існуючою системою економічної безпеки й її механізмом протидії загрозам, деструктивним чинникам небезпеки та існуючими загрозами, і новими, специфічними, які породжені глобалізованим середовищем і зовнішньою агресією. Постає питання про створення нових моделей національної економічної безпеки, що були б ефективними для вирішення завдань захисту від модифікованих традиційних і нових, специфічних загроз. Незважаючи на значні напрацювання теорії економічної безпеки, залишається невирішеною проблема вчасного виявлення, ідентифікації та нейтралізації загроз економічній безпеці держави, зокрема в зв'язку з відсутністю єдиного підходу до їх класифікації та систематизації, перш за

все, стосовно модифікованих традиційних і нових, специфічних загроз. Ефективність і результативність вирішення завдань захисту від традиційних і нових загроз обумовлена, перш за все, правильністю їх систематизації й класифікації.

Процес виникнення загроз є комплексним і складним. Він відбувається під впливом певних факторів, явищ і подій, що виступають каталізаторами цих загроз у певних умовах, які постійно й динамічно змінюються в зовнішньому та внутрішньому середовищі. При цьому, кожна загроза має свої особливі, як передумови виникнення, так і характер прояву та ступінь впливу на показники економічної безпеки держави.

Пріоритетною класифікаційною ознакою є систематизація загроз економічній безпеці підприємства за місцем їх виникнення – зовнішнє та внутрішнє середовище. Так, зовнішні загрози можуть мати прямий або опосередкований (непрямий) вплив та є некерованими з боку підприємства. Внутрішні загрози варто поділити на об'єктивні (не завжди залежать від дій працівників підприємства) та суб'єктивні (безпосередньо залежать від дій працівників підприємства). Вони є керованими з боку підприємства, що сприяє їх вчасному виявленню та нейтралізації. Також значну роль відіграє сфера виникнення загроз, кожна з яких є специфічною та відповідно може мати різний вплив на економічну безпеку підприємства за характером та ступенем впливу, систематичністю прояву, величиною збитків тощо. Нарешті, найбільш важливою класифікаційною ознакою є виділення загроз за функціональними підсистемами економічної безпеки підприємства, рівень безпеки кожної з яких має безпосередній істотний вплив на загальний інтегральний показник її забезпечення. Отже, слід зазначити, що виникнення категорії економічної безпеки підприємства та зростаюча актуальність її сучасних досліджень пов'язана, насамперед, з існуванням великої кількості загроз, які необхідно враховувати у ході прийняття управлінських рішень. Адже саме від здатності суб'єкта господарювання вчасно адаптуватися до впливу даних загроз буде залежати ефективність його діяльності. При цьому, аналіз результатів різних наукових досліджень щодо сутності досліджуваної категорії, дозволив дійти висновку щодо існування певних ознак економічної безпеки підприємства, за умов наявності яких можна стверджувати про певний рівень її досягнень.

Так, доцільно запропонувати наступні характерні ознаки економічної безпеки підприємства:

- економічна рівновага підприємства – передбачає забезпечення його збалансованого функціонування в умовах циклічного розвитку економіки та різних життєвих циклів самого підприємства, що проявляється у збереженні оптимальної структури капіталу, забезпеченні виконання власних зобов'язань перед іншими економічними суб'єктами, забезпеченні фінансових інтересів та поставлених цілей в певному періоді часу;

– конкурентоздатність підприємства – проявляється у збереженні його конкурентних позицій в умовах посилення конкуренції та невизначеності економічного середовища, що забезпечує досягнення кількісних та якісних цільових орієнтирів підприємства;

– економічна свобода підприємства, що передбачає синтез економічної самостійності та відповідальності – стосовно економічної безпеки проявляється у можливості самостійного формування якісного ресурсного потенціалу підприємства та контролю за його раціональним використанням для досягнення поставленої мети в умовах нестабільного бізнес-середовища;

– економічний розвиток підприємства – відповідає можливостям розширеного відтворення основних бізнес-процесів, а саме інноваційна модернізація виробництва, здійснення інвестиційної діяльності, накопичення інтелектуального потенціалу, впровадження нових інформаційних технологій тощо;

– гармонійна взаємодія підприємства із зовнішнім середовищем – передбачає своєчасну адаптацію підприємства до факторів зовнішнього середовища, що є важко керованими та мають значний вплив на формування його внутрішньої рівноваги.

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що в сучасних умовах господарювання економічна безпека набуває статусу складної багаторівневої системи, оскільки вимагає захисту всіх її складових на різних ієрархічних рівнях – від глобального до окремих суб'єктів підприємницької діяльності. Безумовно, досягнення економічної безпеки на кожному окремому рівні є важливим та потребує постійних наукових досліджень на теоретико-методологічному та методичному рівнях.

Список бібліографічних посилань

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws>.
1. 2. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015 URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
2. 3. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Мінекономрозвитку України від 29.10.2013 р. № 1277. URL : доступу : <http://me.kmu.gov.ua/>.
3. 4. Варналій З. С., Буркальцева Д. Д., Саєнко О. С. Економічна безпека України : проблеми та пріоритети зміцнення : монографія. Київ : Знання України, 2011. 299 с.
4. 5. Дудка Ю. П. Стратегія подолання ризиків та загроз економічній безпеці України в глобалізованій економіці. Економіка та держава. 20015. № 3. С. 23-27.